Þorl. Gudmundsson Repp
Et classisk Hexa-
meter vers

Kbh. 1823

Et

Classisk Hexameter-Vers

med

en Commentar

eller:

en Epistel om og til

Dr. Gustav Ludvig Baden

fra

Thorleifr Gudmundson Repp.

Motto: E vedi dietro a noi un diavol nero.

Dante.

Kjøbenhavn, 1823.
Trykt paa Forfatterens Bekostning,
i H. F. Popps Bogtrykkerie.

Ei for at bjæffe med Baden, men straffe den bjæffende Gustav.

Just i det Dr. Brynjulfsen gaaer ombord til Island, faaer han Oie paa et Stykke i Statsvennen af Dr. G. L. Baden, som har til Titel Runeliteratur; for ham selv bliver det derfor umueligt umiddelbar at svare paa de mange deri forekommende Angreb baade paa hans Arbeid (Periculum Runologicum) og Personer og Ting, til hvilke hans videnskabelige Interesse og selv høiere Følelser ere knyttede; han beder derfor mig, som den, der af hans herværende Venner formodentligen bedst var bekjendt med hans Ideer, at svare paa ovennævnte Flyveskrift, men formedelst hans hurtige Bortreise bliver det umueligt for os at overlægge, af hvilken Natur dette Svar skulde blive efter Skriftets Beskaffenhed, eller endog at tage i Betænkning, om det virkeligen noget Svar fortjente.

Saameget vanskeligere maa jeg nu føle denne Commission at være, efterat jeg med tilstrækkelig Opmærksomhed har gjennemlæst Dr. Badens anførte Skrift, som han kalder en Recension. Det var Agtelse for en Videnskabsmand, saadan som Doctoren engang var bekjendt for at være, det var Agtelse for Navnet Baden (rigtignok mere ved Fader end Sønner hæderligt i den danske Litera-

tur) det var Agtelse for et Individ, besmykket med en Kjøbenhavnsk academisk Værdighed, som gjorde det umueligt for mig at troe mine egne Oine, at troe, at denne Ramse virkeligen indeholdt saameget ublufærdigt, urimeligt, usømmeligt, gemeent, nedrigt, som der ved første flygtige Gjennemlæsning rigtig nok forekom mig deri at forefindes; videre var jeg menneskelig nok til at formode, at Herr Doctoren just i dette Oieblik ikke vilde have givet sig den Umag at publicere noget uden at være overbeviist om, at det var af nogen Betydning og Værd (positiv forstaaer sig) for Literaturen eller Humaniteten, at hans Characteer og Kundskaber maatte dog fra nogen Side vise sig i et fordeelagtigt Lys. Nu derimod, efterat jeg med Opmærksomhed har gjennemlæst Skriftet, og intet finder deri uden hvad stærk bekræfter det Indtryk, det oprindeligen gjorde paa mig, bliver det saare vanskeligt at finde et passende Svar. Fornuftighed, Lærdom, Opfindelse, Grandskning, Kjærlighed til Religion og Sandhed skulle dog billigen være de Media, hvori den dannede menneskelige Aand og i Særdeleshed Forfatteraanden bevæger sig; hvor himmelvidt Doctoren har fjernet sig fra alle disse, derfor var det urimeligt at ville anføre et mere evident Beviis end det, han selv har givet i nærværende lille Skrift, ligesom og nogle flere af hans senere Producter. Og hvad er der saa at svare? paa hvilken Maade kunde Polemik med en saadan Forfatter gjøres et Vehikel for fornuftige Ideer? Belæres vil han ikke; han er jo allerede forlhen tagen i Skole af adskillige af dette Lands lærde og agtede Mænd; endnu ikke vil han

vænne sig fra at anføre store og hæderlige Navne som talende for hans Sag, skjøndt egentligen intet saadant forekommer i deres Skrifter, — at fordreie og udstykke deres Meninger, eller, naar en stor Mand har den Svaghed at yttre sig noget uforsigtigt om en Sag, han ikke tilstrækkeligen kjender, da at udhæve en saadan Ytring, som om den var samme Mands efter modneste Overlæg affattede Troesbekjendelse,

just like those bees from Trebizond,
that from the loveliest flowers that glad
the meadows and the gardens round
draws venom forth that drives men mad.

Altsaa for at give nærværende Skrift nogen videnskabelig, nogen menneskelig, Interesse, nødes man til at forudsætte hos Herr Doctoren en Videnskabelighed og Lærdom, han ikke har, Indsigter og Følelser, han fornægter. En Betydning i Literaturen, han har forskjertset, maa man skjænke ham, og trække ham op af den Pøl, hvori han vælter sig, for at føre ham ind i et sømmeligt Selskab, hvor man ikke strider med Skarn, men kjækt, skjøndt fredeligen, vexler Meninger, som man understøtter med Grunde, efter Sagens Natur mere eller mindre stærke, men ikke med Usandheder og Skjældsord. Saa lang er Fortalen til nærværende Epistel.

Mangfoldige ere Formerne af Menneskelivet, i mangfoldige Skikkelser viser sig den uendelige Skaberkraft i Materien og Menneskegemyttet hos Nationer og Individer, alle tilsammen danne de et skjønt Heelt, særskildt betragtede danne de og beundringsværdig skjønne Led i det Hele. Jeg

tager her under et omfattende Blik Natur og Kunst, og fra den Synspunct, fra hvilken Forsynets Virksomhed er mere iøinefaldende end Indflydelsen af de individuelle menneskelige Bestræbelser. Paa denne Maade bliver der mig nu ethvert Lands Literatur, den være indisk eller islandsk, græsk eller gothisk, fransk eller tydsk, dansk eller italiensk, og den have overhoved hvilket Navn, den have kan, noget andet og mere betydningsfuldt end et blot Menneske-Arbeid; som saadan betragtet maa Herr Doctoren tillade mig at sige, at den staaer himmelhøit oven for hans Censur, men ikke oven for hans Betragtning, for saavidt han begiver sig dertil med Kjærlighed og Ærefrygt. Endvidere: lad Literaturen antage en vis bestemt Characteer hos den eller den Nation i den eller den Tidsalder, lad den vorde eller være bleven mythisk eller mystisk, prosaisk eller poetisk, strængt videnskabelig eller populær eller have hvilketsomhelst andet Snit; til alle disse Former vil den redelige og sindige Grandsker være istand til at opdage nødvendige Aarsager i Naturen og Verdensregjeringen, Egn og Clima, i politiske og physiske Forhold, og disse vil han ikke være uskjønsom nok til at henføre paa Mennesker alene. Saaledes, forekommer det mig, er det bevendt med alle Menneskelivets høiere Former, hvad enten de gestalte dem i Literaturen eller i nogensomhelst anden Ytring af deres Virksomhed.

Her gjælder sandeligen det i Almindelighed, at Gud raader, men Menneskene tænke. Individerne bidrage ved deres Virksomhed til at danne et Heelt, som ikke mere staaer under Deres Control. Forstaaer sig i forskjellig Grad virke et eller

flere Mennesker paa Literaturen, hvorved den bliver mere eller mindre til et Menneskeværk, men aldrig ganske.

Men for dette Mangfoldige og tillige Guddommelige i Formerne maa den være aaben, som vil føre Navn af en sindig Videnskabsmand, og dette Sindelag maa nødvendigen gjøre ham betænksom og vaersom i at forkaste og fordømme alt, hvad han bemærker at have, eller have havt en omfattende Betydning, for at han ikke ublu og blasphemisk skal synes at gaae i Rette med sin Skaber. Allermindst er han i Stand til at fælde en haard Dom over noget, han slet ikke kjender, hvilket ikke alene en dumt og ublufærdigt, men vel maa belægges med hvilketsomhelst Navn, som staaer i meest directe Modsætning til Videnskabelighed, Fornuftighed og Humanitet.

Lad os betragte enhver af de Nationer i den ældre og nyere Verden, og blandt Nationerne ethvert af de Individer, som vi finde at have været meest videnskabelige, som vi finde at have meest bidraget til at hjelpe Menneskeheden fremad til en høiere Grad af Dannelse og Fuldkommenhed, og vi ville finde, at alle have de dette til fælleds: at være aabne og modtagelige for det Gode, om det end viser sig dem i nok saa fremmed Gestalt — at supponere i det dem ubekjendte alletider heller noget Godt end Ondt. Det var dette Sindelag, som gjorde Religionstvist umulig i Grækenland, deres ældre Historie melder intet om nogen saadan. Det var dette Sindelag, som gjorde deres Vise tilbøielige til i enhver mythisk Fremstilling af Verdens Skabelsen, af Gudelivet, enten den var oprunden i Græken-

land eller i Egypten eller hos andre Nationer, de kjendte, at finde paa nogensomhelst Maade et Aftryk af Sandheden. En af de høieste Maximer, den om Sandhed i Kjærlighed, var dem godt bekjendt, tilvisse af dem practisk fulgt.

Nu ville vi engang sammenholde Dr. Brynjulfsens og Dr. Badens videnskabelige Fremfærd efter anførte Maximer, ja Sammenligningen tør vi frit overlade til Dr. Baden selv; vi tør frit opfordre ham til at udfinde ved denne Sammenstilling nogen anden end Contrastens Interesse, og ligesaa frit tør vi sige, at det dybt maa angre ham, at staae i denne Contrast paa den Maade, han virkeligen staaer. Vel overbeviist om, at Bogstavskriften er i Menneskehedens Historie en stor, en ophøiet, Gjenstand opfattede Dr. Brynjulfsen Ideen derom paa den værdigste Maade. I den store Dunkelhed, hvori den befandt sig, bragte han adskillige meget klare Lys. Fuldkommen afgjørende Beviser for, at Runeskriften virkeligen var den ældste, fandt han ikke, og indbildte sig det heller ikke, men med megen Flid og Skarpsind sammenlignede han de fleste af de Alphabeter, som meest synes at bære Oprindelighedens Præg og Characteer. Ved den blotte Sammenstilling blev det ham, ligesom enhver anden, indlysende at alle disse mere og mindre, men alle meget, lignede Runerne. Imidlertid bemærkede han meget rigtigen — om Herr Dr. Baden finder det latterligt, kommer her ikke i Betragtning — at Runeskriften var ældre end den egentlige Historie, og dog ansaae han det ikke urimeligt at opsamle med største Nøiagtighed og Vaersomhed alle de Vink, som fandtes i Historien,

denne Gjenstand angaaende; videre samlede han Grunde, hentede fra andre Kilder, og dog gode, dog vigtige for den, som søger Oplysning i en dunkel Gjenstand, og ikke higer efter at forstyrre enhver vanskeligere videnskabelig Undersøgelse med intetsigende Snak, nemlig: Runernes Simpelhed, figurlige — dette Ord forstaaes bogstaveligt — Betydning o. s. v. blev under hans Behandling et mærkeligt Beviis for deres høie Ælde, og dette var noget, de paa flere Maader havde forud for alle de øvrige Alphabeter; videre bragte han Runernes Historie i en skjøn Sammenhæng med Menneskehedens Udvikling, og alle de Glimt af Lys, som Historien frembød paa hans Vei, benyttede han sindigt og med Kritik. Alt dette har nu Dr. Brynjulfsen gjort paa en saadan Maade, at intet er blevet nedrevet, intet knuset under hans Fod, intet stødt eller kuldkastet; han fik god Plads for sine Runer og tillige for alle de andre Alphabeter, som paa en skjøn Maade udledtes derfra. Og hvad gjør nu Dr. Baden? han siger ligefrem: Undersøgelsen om Runerne nytter til intet! det siger jeg, Dr. Baden! det siger den og den! og anfører en Navneliste af nogle Videnskabsmænd, som kjendte til denne Sag omtrent saa meget — det er indlysende at lidet og meget gjelde paa dette Sted ligemeget — som han selv eller og en Navneliste af Personer, som aldrig meente eller vilde vedkjendes at have meent, hvad han paastaaer. Han skjænder paa Dr. Brynjulfsen, fordi han har forsøgt sine Kræfter paa en dunkel Gjenstand; han tillader sig ironiske Udtryk om en af Landets hæderligste Videnskabsmænd, som han for-

moder har understøttet Dr. Brynjulfsen ved hans Arbeid; han construerer for Dr. Brynjulfsen en Characteer og Meninger om videnskabelige og religieuse Gjenstande, som han siden udleer, lige foragtelig i sin Latter og i sin Construction. Nei! nei! Herr Dr. Baden! paullo majora canamus! Den Celebritet, De paa denne Maade vilde erhverve Dem paa Dr. Brynjulfsens Bekostning, blev kun af den Slags, som han maatte ønske Dem, hvis han kunde nedlade sig til at være Deres Fiende. Paullo majora canamus, nemlig: ikke det, at søge at bringe en Forstyrrelse i alle videnskabelige Bestræbelser og Undersøgelser, ikke det, at udskjælde sande Videnskabsmænd og dem, som, foruden selv at være Videnskabernes ivrigste Befordrere, tillige af alle Kræfter raade og understøtte unge Videnskabsdyrkere, men heller det ikke at skye nogen videnskabelig Gjenstand, den være nok saa dunkel og vanskelig, men forsøge med den alt, hvad alle vore Sjælekræfter formaae; der, hvor det historiske Lys ikke er tilstrækkeligt, at sammenligne og combinere Facta paa en fornuftig Maade. Et saadant Arbeid er ikke beregnet paa at bestaae imod Angreb af Dr. Badens individuelle Autoritet — saadanne maa Doctoren vel vide naae paa ingen Maade op dertil — men paa at være en velkommen Forberedelse for dem, som fremdeles ville bygge paa samme Grund.

Jeg har tilforn anført, at Bogstavskriften var et af Humanitetens vigtigste Anliggender, jeg gjentager det og tilføier med Dr. Brynjulfsen, at Menneskeheden har følt dette saa dybt, at de fleste ældre Nationer have ikke taget i Betænkning at ud-

lede den fra Guddommen. Denne Forestilling har endog vedligeholdt sig hos de ældste Christne, thi Armenierne anføre om Miesrob, at de armeniske Bogstaver bleve ham indgivne ved Inspiration. Ikke enhver er saa selvstændig og oprindelig som Dr. Baden, om hvem det lader af hans Yttringer, som om han havde Gud for Intet at takke. Vistnok følger fremdeles det af Ovenanførte, at Bogstavers som Literaturers Betydning er for Humaniteten forskjellig, og da har blandt det Folk, hvis oprindelige Bogstavskrift var Runer, uddannet sig en Literatur, hvis Betydning for Menneskeheden i Almindelighed og Nordboen i Særdeleshed ikkun den Affindige kunde miskjende, som med den skammeligste Forhaanelse udlader sig om den hellige Skrift og belægger dens Udsagn med Navn af Fabel og Legende. Jeg maa paa dette Sted Herr Dr. Baden! raade Dem, at skamme Dem og gaae i Dem Selv, nøie at eftertænke, om der endnu ikke kunde leve i Dem en Gnist af høiere Videnskabelighed og Religion, at betænke, om De aldrig har næret en Formodning i det mindste om, at Skriftens Allegorier — som i vor Tidsalder nødvendigen blive dunkle, især for et Menneske, som aabent nok erklærer Maven for sin Gud, (og Skriften siger jo selv: Kjød og Blod begribe det ikke) — indeholdt noget andet end blotte Fabler, og hvis De da ikke kan finde nogen saadan Formodning, saa lad dog være at udlade Dem med Udtryk som disse: "Legendet hos Mathæus — skriv desuden alletider Matthæus, ikke Mathæus, thi saaledes heed Evangelisten ikke — om de Vise fra Østen"; "theologisk

Fabel", som de bruger om Syndfloden; slige Udtryk forbedre ikke Deres Sag det allermindste, tvertimod give en grundet Mistanke ei alene om Hjerneløshed — som De ublufærdigt nok beskylder den agtværdige Professor Magnusen for — men tillige Hjerteløshed. Ikke alle ere, som De formoder, skinhellige; der ere nogle, som med Oprigtighed søge at knytte alle Deres Ideer og Følelser til et Princip, som søge at opfatte det constante og evig rigtige i Nationers og Seclers Forestillingsmaade om de høieste Gjenstande; der ere de, som skjøndt overbeviiste om, hvor vanskeligt det er at fremstille Religions Sandhederne i et til alleTider og paa alleSteder lige forstaaeligt Sprog — skjøndt overbeviiste om, at Ideen stedse maa tabe meget ved Sprogets Indklædning, og at den sædvanligen taber endnu mere ved idelig Gjenproduction, Gjenopfatning og Fortolkning — ligefuldt indsee og begribe, at Mennesket stedse maa og bør efterstræbe en klarere og renere Forestilling om disse Gjenstande, at det er saligt ret ideligen at beskue idet mindste "det Lys, som ingen kan trænge ind til", at det baade er historisk og af andre høiere Grunde interessant at forfølge og med Klarhed og Kjerlighed at opfatte Nationers mangfoldige og mangeformede Forestillinger om Samme. Hos alle saadanne vækker De Afskye ved deres haanlige Latter, saa fjernt bliver De fra at opnaae, hvad De tilsigter, nemlig: Overbeviisning, som skulde føre til Ryggesløshed. Ikke at tale om, at denne skjændige Snak om Bibelen var her ganske paa urette Sted. Vist nok bedre Theolog, end Dr. Baden havde nogen Forestilling

om, var Dr. Brynjulfsen vant til, sindig at skjelne imellem det reent historiske og allegoriske i sammes Udsagn, havde desuden flere vigtige Hjelpekilder til sin Bibel-Videnskab, end Dr. Baden har viist sig at være forsynet med. Han indsaae, at angaaende Runeskriften var fra Bibelen lidet historisk Lys at hente, og drog ikke dens Udsagn ved forkeerte Forklaringer ind i en Sphære, hvor de ikke hørte hen. Hvad vil saa Dr. Baden her med Bibelen og Theologiens Studium, og paa hvad Maade dette drives i Norge? Det vilde neppe være ubesindigt at antage, at hvis de i Norge forklare Bibelen slet, saa vilde dog Dr. Baden gjøre det endnu meget slettere.

Men lad os holde os til Runeskriften, og til den Literatur, som dertil knytter sig, den islandske, om hvilken dette Menneske siger og anfører Prof. Dahlmanns Autoritet, som værende paa sin Side, "at for den gamle danske Historie intet er at lære af samme." Det kunde blot være for at redde Dahlmann fra en Beskyldning for Forkeerthed i Domme eller liden Indsigt, at jeg kunde falde paa at ville efterse hans Skrift; jeg har det ikke ved Haanden, Stedet anføres heller ikke, og jeg kan godt begribe, at enten det saaledes staaer eller ikke staaer i Dahlmanns Værk, begrændser det ligemeget Dr. Badens Citationsfrihed; og hvis det nu virkeligen staaer hos Dahlmann, saa viser det kun, at en Videnskabsmand kan stundom begaae en stor Feil, og at den, som higer efter det Forkeerte, kan smigre sin elendige Forfængelighed ved at anføre et ellers betydende Navn paa sin Side. Det ligger nu alt for tydeligt for Dagen, at havde

den ældre danske Historie intet at støtte sig til uden den ukritiske, fabelagtige og uhjemlede Saxo, saa kunde man vist nok sige, at den aldeles ikke existerede; men ved Snorro, ved Gunløg og Odd, ved de forskjellige tildeels mythiske Edda-Sange, ved gamle Love og Monumenter, som alle tilsammen ganske tilhøre den islandske Literatur (thi vi kalde nu tildags Islandsk, hvad tilforn var Dansk), er den ældre danske Historie bleven til og fremstaaet hos Torfæus, hos Schønning, hos Suhm, og klart nok er det, at uden flittig Sammenligning og Undersøgelse af disse Kilder kunde samme gamle danske Historie ikke bringes et Skridt videre, og ei alene det, men jeg veed sandeligen ikke ved hvilket andet Baand end Historien, hentet fra disse Kilder, vi knyttes til den ældre Verden, og erkjende os selv at have et Udspring, lige saa hæderligt som gammelt, og en slig Erkjendelse er for mange Mennesker, som ikke staae der ligesaa betydningsfulde i dem selv, som Dr. Baden, saare trøstelig og velgjørende. Men hvorfor vil Herr Doctoren citere Dahlmanns eller nogen andens Autoritet for en slig Forkeerthed; citeer Han kun Ludvig Jacobsen, thi det staaer til at formode at Herr Ludvig Jacobsen og Dr. Baden ere begge lige kloge, lige lærde, og meest stemme overeens i Følelser og Meninger. — Overhovedet sige vi slet ikke for meget, naar vi paastaae, at hvad den italienske Literatur kunde være bleven uden den latinske, omtrent den samme, kanskee neppe nok det, kunde den nyere danske være bleven uden den ældre danske eller islandske. Dante skammede sig ikke ved at have havt en Virgil til Forgjæn-

ger, at ansee ham som sin Veileder paa sine poetiske Vandringer, og Evald og Oehlenschläger skamme dem ingenlunde ved at have forefundet i den gammel-danske Literatur Stoffer, som gave Anledning og Leilighed til de skjønneste Bearbeidelser. Efter dem er det samme blevet følt af Tydskere og Engellændere, og hvo vilde da forbyde Dr. Baden at erklære sig selv for uvidende, ufølende eller Umenneske — om han vil — i det han erklærer denne Literatur for "et Uvæsen".— Dog — Hvorfor skulde jeg dvæle ved denne Materie. Herr Dr. Baden har havt Leilighed til at belæres, som ikke enhver har; mere er blevet ham fortalt og tydeligen foreviist om den nordiske Literaturs Natur og Væsen end han vel begriber i det næste Aarhundrede. Forresten har han for nærværende Dieblik uden Tvivl det meest uforstyrrede Otium; meget af denne Literatur ligger ham aabent for Dine i danske, latinske og tydske Oversættelser. Hævet sig har den høit over Angreb af lutter Snak, som udstødes af den meest sandsesløse Forfængelighed — den herostratiske nemlig — eller, hvad jeg dog nødigt, nagtet de stærkeste tilsyneladende Grunde vilde troe, af principløs Malice. Et Menneske, som miskjendte den nordiske Literaturs Værd og Betydning af undskyldelig Uvidenhed — et Menneske, som virkeligen var godt bekjendt med den græske og romerske klassiske Literatur (NB. bedre end Herr Doctoren endnu har viist sig at være) — som ved ideligen at see paa de meest fuldendte Former af Literaturen var bleven noget snæverhjertet og tilsluttet for alle de andre — et Menneske,

ſom blot havde nogen Smag og gode Anlæg, men ikkun manglede et friere Blik — et Menneſke, ſom blev ledet af og fremførte noget andet end hvad den meeſt ryggesløſe Ubluhed og ſkjændigſte Dumhed dicterede — et ſaadant Menneſke ſiger jeg, fortjente hymant at ledes og underviſes; ham vilde man gjøre opmærkſom paa, at Naturens Indflydelſe paa Menneſke-Aanden var forſkjellig under forſkjellige Himmelegne — at det var ſaare urimeligt at vente, at de i Norden ſkulde ſkrive Græſk og Latin i romerſk og atheniſk Aand, men derfor, at den ſamme Skaberkraft, ſom i Æqvatoregnene har udviklet en liflig og ſmilende Natur og i Norden en gigantiſk, ophøiet og ſtor, havde tillige dannet Menneſke-Naturen og Aanden paa begge Steder conformt med hiin; ham vilde man viſe ved mangfoldige Exempler in concreto, at Sagen var ſaaledes beſkaffen, ſom man her in abstracto har antegnet, og han vilde ſnart indſee, at han burde ſkamme ſig og hverken ſpørge, hvorfor Gud havde ſkabt paa Island Vulkaner og Iisbjerge eller Eigille Skallagrime? Og ligeledes vilde han begribe, at her var intet Spørgsmaal om Rangforſkjel, men kun om Forſkjel, at her prævalerede Energie og Kraft og Dybde, ligeſom paa hiint Sted Liv og Fyrighed og Varietet. Dette ſiger jeg ikke til Dr. Baden. Dette og deslige afholde han ſig fra at læſe, til han fremlægger gyldige Atteſter eller, hvilket var endnu meget bedre, fra hans egen Aands-Virkſomhed hentede Beviſer for ſin meget forbedrede Forſtand og Hjerte. Saameget

om de meest almindelige Angreb fra Doctoren i Statsvennen.

Det er for grovt til at blive ubemærket, det er og noksom indseet af dem, som have gjennemgaaet Doctorens Ramse, at den intet indeholder af det Nyttige eller Vigtige, den prætenderer; hans Titler: "Runeliteratur, Recension :c." bestjæmme den blot, da der virkeligen ikke det mindste forefindes om disse Ting; der er ligesaalidet af det Materielle, den første antyder, som af det Formelle, den sidste burde have. Af Dr. Brynjulfsens Afhandling har han taget Anledning til usømmelige Udladelser om Religionen, dens hellige Bøger, og flere af Landets meest agtede Mænd. At ville lægge noget til den Foragt og Afsky, han derved ligefrem har paadraget sig selv ved sit eget Skrift, være langt fra mig. Hvor dette elendige Menneske yttrer sig haanligt om Etatsraad Thorlacius's baade videnskabelige og andre Fortjenester — hvor han spotter med det venskabelige Forhold, som finder Sted mellem ham og andre af de hæderligste Videnskabsmænd, Landet har (som Professor Rahbek) — hvor han vaaser om, at Professor Ørsteds videnskabelige Fortjenester kunne gjøres eller vare blevne gjorte tvivlsomme — hvor han kalder Dr. Brynjulfsen en Fanatiker, maa han vel begribe, at, naar man ikke belægger hans Udsagn med de haardeste, de meest ærekrænkende Navne, som Sproget har for Usandhed og Bagvaskelse, kan dertil ingen anden Grund være end den, at man vil lade det beroe paa ham selv alene, hvor foragtelig han vi gjøre sig.

Come l'orso suol, che per le fiere
Menato sia da Russi o Lituani,
Passando per la via, poco temere
L'importuno abbajar de *picciol'cani*,
Che pur non se li degna di vedere —

Trøste maa De Dem ved det, Herr Dr. Baden! at det forholder sig med Dem omtrent som med det sidste Led i denne Ariostiske Lignelse. De er udentvivl bedre forberedt til at udholde Foragtens Mortification end Revserens Tugtelse, ifald en af de Mænd, De har søgt at sværte, skulde svare Dem. De kan være rolig; de gjøre det vist ikke. Ikke engang fra mig havde De erholdet noget Svar, naar jeg havde faaet Leilighed til at overlægge med Dr. Brynjulfsen, hvor aldeles intet der indeholdtes i Deres Skrift. Ledet af den Aand, som fremlyser i Deres Skrift, bliver De dybt neden for al videnskabelig Synskreds. Lidet har De berørt af det Materielle eller Specielle af Dr. Brynjulfsens Arbeid; og, hvor De har givet Dem af dermed, fremlyser der ligesaa stor Uvidenhed i dette som Forkeerthed i Deres mere almindelige Domme. Den Sylvester den 2den f. Ex., som De taler om, og som De anfører døde Aar 1103, kjender jeg ikke, men vel en, der døde et Aarhundrede tidligere. Buræus, som De har beæret med Deres Last, var sandelig mere fortjent af Runeliteraturen end De end er bleven af nogen Literatur. Men De lover meget fra Presserne i Norge!! Vil De ikke nu (De har saa god Tid) commentere over Libri incredibilium, det var et Arbeid for Dem: Det Utroelige er det Falske ofte nærbeslægtet: af det sidste har De sandelig nok at

commentere over i Deres egne Udsagn. Etatsraad Thorlacius er jeg vis paa aldrig har villet og vil fremdeles aldrig tage Luven fra Dem i dette eller hiint Departement.

Fordi jeg denne Gang har tilbagestødt Deres Uhumskhed med billig Indignation, maa De sandeligen ikke vente eller troe, at jeg fremdeles har Tid eller Leilighed dertil. De har nu som sagt, gjort Dem selv tilstrækkelig bekjendt fra religieus, videnskabelig og moralsk Side. Ikke enhver kan man indlade sig med i lang Samtale eller Correspondenz — mindst naar det gaaer saa vidt, at man kan sige om Vederparten:

E perdè amici a un tempo, e vita, e [Senno]
E onor, che fu multo piu grave danno.

De vil altsaa let kunde forklare Dem mit fremtidige Forhold.

